

Pohjois-Savon liitto

Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2024 sekä taloussuunnitelma 2024–2026

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Katja Laakko, Hallinnon suunnittelija 28.9.2023

Sisällys

1 Katsaus vuoteen 2024	2
1.1 Pohjois-Savon aluetalous	3
1.2 Pohjois-Savon väestökehitys	3
1.3 Aluerakenne	4
2 Pohjois-Savon liiton toiminta	6
2.1 Toiminta-ajatus ja tehtävät	6
2.2 Luottamushenkilöhallinto	8
2.3 Liiton toimisto	8
3 Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2024 sekä taloussuunnitelma 2024–2026 päävastuualueittain	11
3.1 Aluekehityksen päävastuualue	12
3.2 Alueidenkäytön päävastuualue	17
3.3 Hallinnon päävastuualue	20
4 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne	23
5 Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet	24
Käyttötalousosa/tulosityksiköittäin	26
Tuloslaskelmaosa/koko liitto	29
Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa	30
Jäsenkuntien maksuosuusarviot vuodelle 2024	31
Liite 1. Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2023	32

Pohjois-Savon liiton julkaisu B 117

Kuopio 2023

Pohjois-Savon liitto Sepänkatu 1, 70100 Kuopio

e-mail: kirjaamo@pohjois-savo.fi

ISBN 978-952-7171-63-9

ISBN (pdf) 978-952-7171-48-6

ISSN 1797-4410

1 Katsaus vuoteen 2024 (tulossa)

1.1 Pohjois-Savon aluetalous

Pohjois-Savon aluetalouden kehitys on jatkunut suotuisana vuoteen 2023. Maailmantalouden epävarmuus-tekijät ja heikentyneet suhdanneodotukset eivät toistaiseksi näy toteutuneessa kehityksessä. Vuonna 2022 Pohjois-Savon kaikkien toimialojen yhteenlaskettu alv:n alainen liikevaihto oli 16,3 mrd. €. Liikevaihto kasvoi vuoden takaisesta 1,6 mrd. €, ja on nyt korkeimmalla tasolla kuin koskaan seurannan aikana.

Liikevaihto kasvoi Pohjois-Savossa 11,1 % ja koko maassa 15,7 %. Edellisvuoden luvut olivat Pohjois-Savossa 9,4 % ja koko maassa 10,6 %. Vuosina 2010–2022 liikevaihdon kehitys on ollut Pohjois-Savossa aavistuksen koko maata parempaa. Liikevaihto on kasvanut keskimäärin 3,8 % vuodessa, kun koko maassa vuotuinen kasvu on ollut 3,3 %. Pohjois-Savon osuus koko maan liikevaihdosta oli 2,9 % vuonna 2022. Tämä osuus on pysynyt käytännössä samalla tasolla vuodesta 2010 alkavalla seurantakaudella. Vuoden 2023 suhdannenäkymät ovat heikot ja odotukset ohjautuvat kohden taantumaa.

Vuoden 2023 osalta tietoa on saatavilla vasta ensimmäisen vuosineljänneksen osalta. Kaikkien toimialojen osalta liikevaihto on kasvanut 3,2 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Koko maassa kasvua on ollut 5,9 %. Teollisuuden liikevaihto on pienentynyt 6,6 % viime vuoden alkuun verrattuna (koko maa kasvua 2,5 %). Teollisuuden vientiliikevaihdossa laskua on Pohjois-Savossa ollut 14,7 % ja koko maassa 0,6 %.

Ukrainan sodan vaikutukset ovat heijastuneet Pohjois-Savon elinkeinoihin monella tavalla. Raaka-aineiden ja varsinkin komponenttien saatavuusongelmat ovat vaikeuttaneet elinkeinotoimintaa useilla toimialoilla jo koronapandemian vuoksi, mutta Venäjän laajentama sota Ukrainassa on lisännyt ongelmia. Sodan vaikutus on näkynyt etenkin logistisissa ratkaisuissa ja tavarankuljetusreiteissä, kun tavarankuljetus Venäjältä ja Venäjän kautta on hankaloitunut tai päättynyt kokonaan. Energian ja raaka-aineiden hinnan nousu heijastuu eteenpäin eri elinkeinojen tuotantoketjussa lisäten hinnannousupaineita.

Sota vaikuttaa investointeihin siten, että osa suunnitelluista investoinneista lykkääntyy, osa jää toteuttamatta kokonaan esimerkiksi tulevaisuuden näkymien ja hintojen kallistumisen vuoksi. Sodan aiheuttamien haasteiden kanssa samanaikaisesti kärsitään osajapulasta useilla aloilla. Tämä heikentää suoraan yritysten mahdollisuuksia kasvuun. Yritysten vienti Venäjälle on vähentynyt ja ainakin pakotteiden alaisten tuotteiden osalta loppunut kokonaan.

Matkailualalle sodalla on ollut vaikutuksia ja matkoja Suomeen on peruttu. Maatalous on jo valmiiksi kriisissä ja sota syventää kriisiä entisestään. Toisaalta se on lisännyt puhetta omavaraisuuden kasvattamisesta ja maatalouden kilpailukykyä. Selvää on, että alkutuotannon rakennemuutos kiihtyy, kun alan toimijoista osa tippuu kelkasta ja vahvat toimijat lisäävät omaa osuuttaan.

1.2 Pohjois-Savon väestökehitys

Pohjois-Savossa oli vuoden 2022 lopussa 247 689 asukasta. Väkiluku laski vuoden aikana 674 asukkaalla. Vuotta aiemmin väkiluku kasvoi 98 asukkaalla. Pohjois-Savon kunnista väkiluku kasvoi ainoastaan Kuopiossa 1 051 asukkaalla (+0,9 %). Kuopion väkiluku oli vuoden lopussa 122 594 ja Siilinjärven 21 232. Iisalmen väkiluku laski 157 asukkaalla (-0,7 %) ja oli vuoden lopussa 20 801. Varkauden väkiluku laski 214 asukkaalla (-1,1 %) ja oli vuoden lopussa 19 759.

Vuonna 2023 väestömäärä jatkaa laskuaan. Ennakkotietojen mukaan Pohjois-Savon väkiluku laski vuoden 2023 tammi-heinäkuussa 405 asukkaalla. Vuonna 2022 väkiluvun lasku oli tammi-heinäkuun jaksolla 605 henkeä, noin 100 henkeä vuonna 2021 ja vuosina 2018–2020 keskimäärin 890 henkeä.

Vuoden 2023 väestömäärän laskua selittää kuolleiden suuri määrä verrattuna syntyneisiin ja muuttoliike Pohjois-Savosta. Maanmuutto on kasvanut edellisistä vuosista, mutta yksin se ei riitä kääntämään

väestömäärää kasvuun. Tulomuuttojen määrä muualta Suomesta Pohjois-Savoon on tammi-heinäkuun välisenä aikana laskenut 524 hengellä vuoden takaiseen verrattuna, ja kuntien välinen muuttoliike jäi miinukselle 315 henkeä, kun vuotta aiemmin Pohjois-Savossa muuttotappiota oli 126 hengen verran. Nettomaahanmuutossa oli alkuvuonna kasvua 702 hengen verran, kun kasvua viime vuonna samalla ajanjaksolla oli 303 henkeä.

1.3 Aluerakenne

Maakunnan aluerakenteella tarkoitetaan maakunnan keskuksia, alueita ja väyliä, joilla on valtakunnallista tai maakunnallista merkitystä ympäristöön tai liikennejärjestelmään. Aluerakenne muodostuu asumisen, palveluiden, tuotannon ja työpaikkojen, vapaa-ajanalueiden sekä liikenneväylien muodostamasta kokonaisuudesta. Pohjois-Savolle on leimallista kolmen kaupunkiseudun – Iisalmen, Kuopion ja Varkauden – muodostaman aluerakenne. Monissa maakunnissa aluerakenne perustuu yhteen keskuskaupunkiseutuun tai kahden kaupunkiseudun kilpailevaan asetelmaan, mutta meillä aluerakenne on nauhamainen, kun kaksi vahvan teollisuuden seutukaupunkia asettuu keskuskaupunki Kuopion etelä- ja pohjoispuolelle.

Pohjois-Savon aluerakenteen selkäranka on pohjois-eteläsuuntainen viitosvyöhyke eli vt5:n ja Savonradan muodostama liikenteellinen kokonaisuus. Sen varteen sijoittuu valtaosa maakunnan asukkaista. Samoin elinkeinoelämän keskittymät sijoittuvat pääosin viitosvyöhykkeen tuntumaan, vaikka merkittävää teollisuutta on myös eri puolilla, maakunnan reuna-alueillakin.

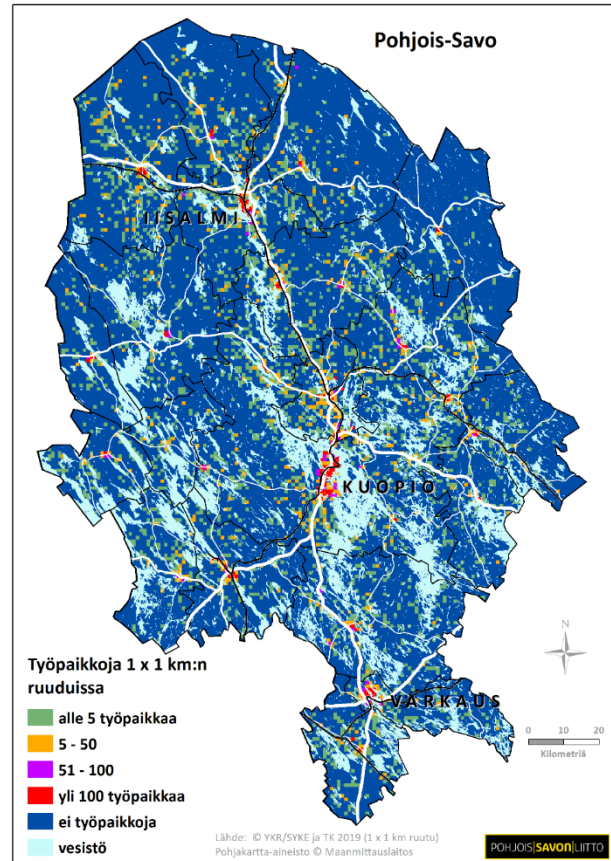
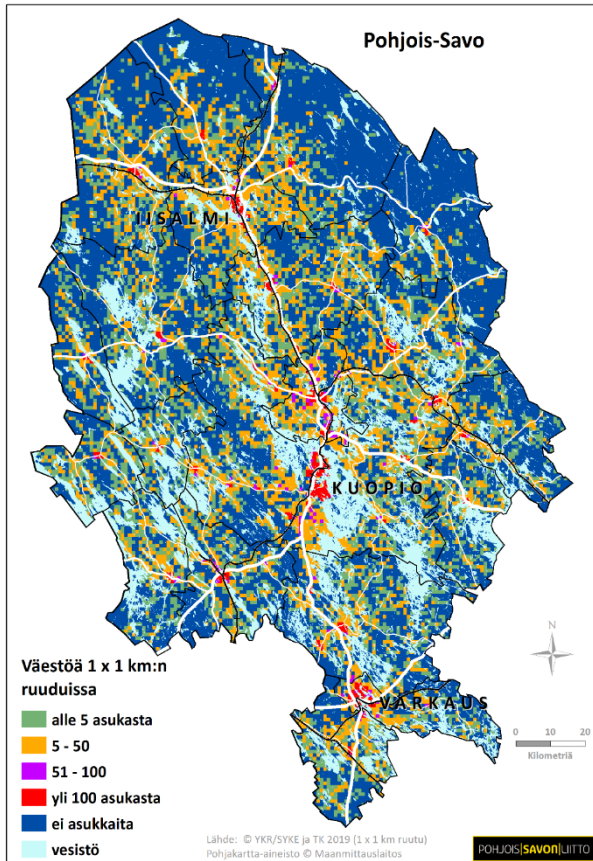
Viitoskäytävän varrelle sijoittuu myös maakunnan kolme suurinta työssäkäyntialueiden keskusta. Näitä täydentävät kantatien 88 varrella Vieremän ja kantatien 77 varrella Keiteleen työssäkäyntialueet. Viitosvyöhykkeen kanssa risteävät valtatie 9 ja maakunnan eteläosassa valtatie 23. Ne muodostavat valtakunnallisestikin merkittävän poikittaisliikenteen väylät. Maakunnan pohjoisosassa viitostie risteää valtatie 27 kanssa. Seututeiden ja yhdysteiden verkosto täydentää pääteiden muodostamaa verkostoa.

Pohjois-Savossa väestö sijoittuu laajalle alueelle pääasiassa vesistöjen ja keskeisimpien liikennereittien läheisyyteen. Asutus on perinteisesti keskittynyt vesistöjen rannoille. Harvaanasutuimpia alueita on maakunnan pohjois-, koillis- ja itäosissa sekä Pielaveden, Tervon, Siilinjärven ja Kuopion välille jäävällä vedenjakaja-alueella. Tiheimmin asutut alueet ovat tyypillisesti kuntien ja kaupunkien keskuksia, mutta myös väkirikkaita kyliä.

Aluerakenteen kannalta merkittävää on se, millaisia ja minkä toimialan työpaikkoja maakunnassa on. Pohjois-Savon maakunnan Maakuntaohjelmassa 2040 ja maakuntasuunnitelmassa 2018–2021 keskeisimpinä toimialoina ja kehittämisen kärkinä nostetaan esiin kone- ja energiateknologia, puunjalostus, elintarvikkeet, hyvinvointiteknologia, matkailu sekä vesi ja biojalostus. Maakunnan työpaikoista suurin osa on joko palvelu- tai jalostustoimialoilla.

Pohjois-Savon eri osilla on erilaistuvia rooleja suhteessa väestönkasvuun, ikärakenteeseen, asuntotuotantoon ja elinkeinojen kehitykseen. Esimerkiksi kotieläintalouden sijoittumisen näkökulmasta maakunnan aluerakenne näyttää hyvin erilaiselta kuin vaikkapa asukasmäärää, loma-asuntojen määrää tai uusien työpaikka-keskittymien sijaintia tarkasteltaessa. Kaupungistumisen ja keskittymisen kehitys etenee meilläkin vääjäämättömästi. Kasvu hakeutuu viitosvyöhykkeelle ja tiivistyy Kuopion seudulle (ks. aluerakenneselvitys).

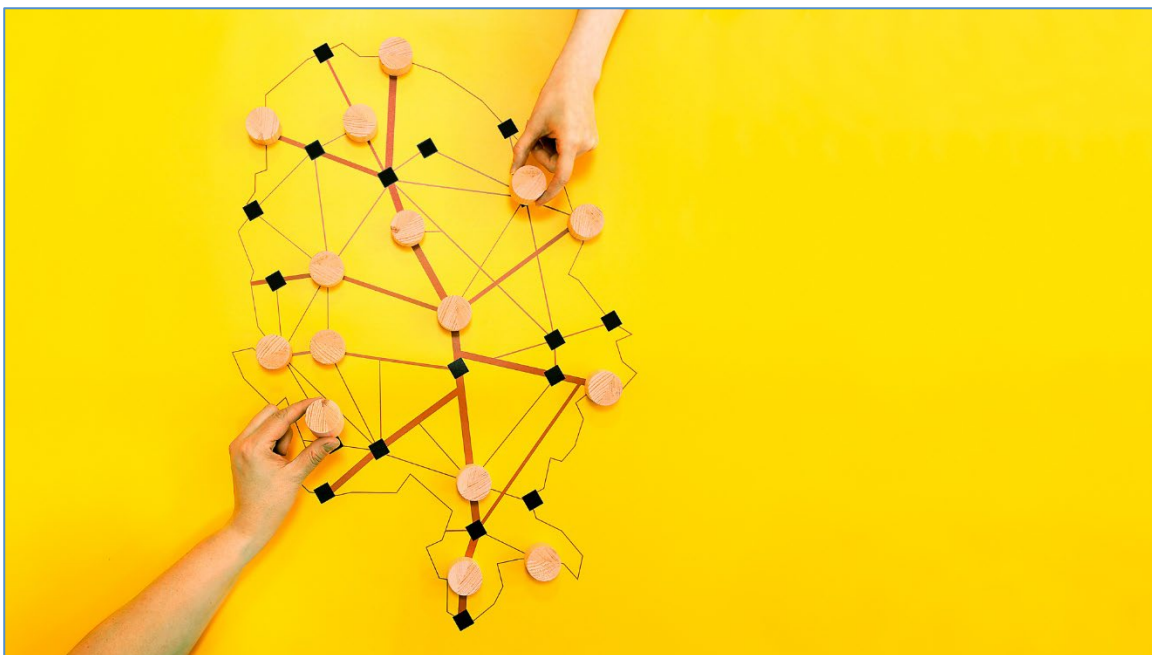

2 Pohjois-Savon liiton toiminta

Meillä on tietoa. Meillä on taitoa. Teemme tekoja Pohjois-Savolle ja koko Suomelle.

Olemme aluekehittämisen kärkeä. Laaja-alainen asiantuntemuksemme on valjastettu elinvoimaisen maakunnan hyväksi. Luomme verkostoyhteistyöllä, edunajolla ja ohjelmatyöllä näkyvää arvoa Pohjois-Savon kunnille, verkostokumppaneillemme ja ympäröivälle yhteiskunnalle.

Uskomme vakaasti yhteistyön voimaan. Yhdessä pystymme vastaamaan nykyisiin ja tulevaisuuden haasteisiin. Ei ole olemassa niin pientä asiaa, jota ei kannata tehdä yhteistyössä ja aktiivisessa vuorovaikutuksessa sidosryhmien kanssa.

2.1 Toiminta-ajatus ja tehtävät

Pohjois-Savon liitto on kunnallisen itsehallinnon periaatteiden mukaan toimiva lakisääteinen kuntayhtymä.

Pohjois-Savon liitto toimii maakunnan ja sen asukkaiden elinolosuhteiden ja hyvinvoinnin kehittämiseksi jäsenkuntiensa yhteisenä edunvalvonta-, kehittämis- ja suunnittelukuntayhtymänä.

Pohjois-Savon liiton tehtävänä on määritellä maakunnan kehittämisen tahtotila, suunnitella ja koordinoida maakunnan kehittämistä sekä edistää kansallisesti ja kansainvälisesti maakunnan etua.

Aluekehitysviranomaisena Pohjois-Savon liitto vastaa maakuntasuunnitelman, maakuntaohjelman ja maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman laadinnasta ja toteutuksesta. Pohjois-Savon liitto huolehtii maakuntakaavoituksesta eli ylikunnallisesta yleispiirteisestä alueidenkäytön suunnittelusta. Pohjois-Savon liitto vastaa myös eri EU-ohjelmien ja kansallisten erityisohjelmien laadinnasta ja toteutuksesta.

Pohjois-Savoa kehitetään kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti. Tavoitteena on, että Pohjois-Savon sekä laajemmin koko Itä-Suomen valtakunnallinen ja kansainvälinen asema vahvistuu niin aineellisissa kuin henkisissä voimavaroissa.

Tavoitteiden saavuttaminen edellyttää maakunnan sisällä vahvaa yhtenäistä näkemystä ja tahtoa sekä

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Katja Laakko, Hallinnon suunnittelija 28.9.2023

määrätietoista yhteistyötä. Tavoitteena on myös, että yhä suurempi osa asioista suunnitellaan ja tehdään laajana itäsuomalaisena yhteistyönä.

Maakunnan kehitystä tukevat edunajamistehtävät edellyttävät laaja-alaista ja ennakoivaa yhteistyötä niin maakunnassa kuin maakunnan ulkopuolella. Edunajamistyöllä edistetään maakuntastrategian ja maakuntaohjelman toimeenpanoa vaikuttamalla maakunnan kehittymisen kannalta keskeisiin alue-, elinkeino- ja liikennepoliittisiin linjauksiin ja päätöksiin. Pohjois-Savon liiton yhteistyötä ja edunajamista tukevat kukin päävastuualue omalla alallaan. Liiton toimiston organisaatio on jaettu toiminta-ajatuksen ja tehtävien tehokasta ja taloudellista saavuttamista varten päävastuualueisiin seuraavasti:

- Aluekehittämisen päävastuualue
- Alueiden käytön päävastuualue
- Hallinnon päävastuualue

Pohjois-Savon liitto tekee edunajamisessa tiivistä yhteistyötä alueen keskeisten taloudellisten ja poliittisten toimijoiden kanssa. Kumppaneita ovat mm. Poliittiset puolueet, talous- ja työmarkkinajärjestöt, koulutuksen järjestäjät sekä alueen kunnat, muut kuntayhtymät ja hyvinvointialue.

Maakunnallista ja itäsuomalaista yhteistyötä tehdään Savo-Karjalan vaalipiirissä sekä Itä-Suomen neuvottelukunnassa (Pohjois-Savo, Pohjois-Karjala, Kainuu, Etelä-Savo ja Etelä-Karjala). Yhteistyön piiriin kuuluvat asiat, jotka ovat alueen pitkäjänteisen kehittämisen kannalta merkittäviä, sisältyvät maakuntien ohjelmiin sekä koskevat pääosin koko yhteistoiminta-aluetta.

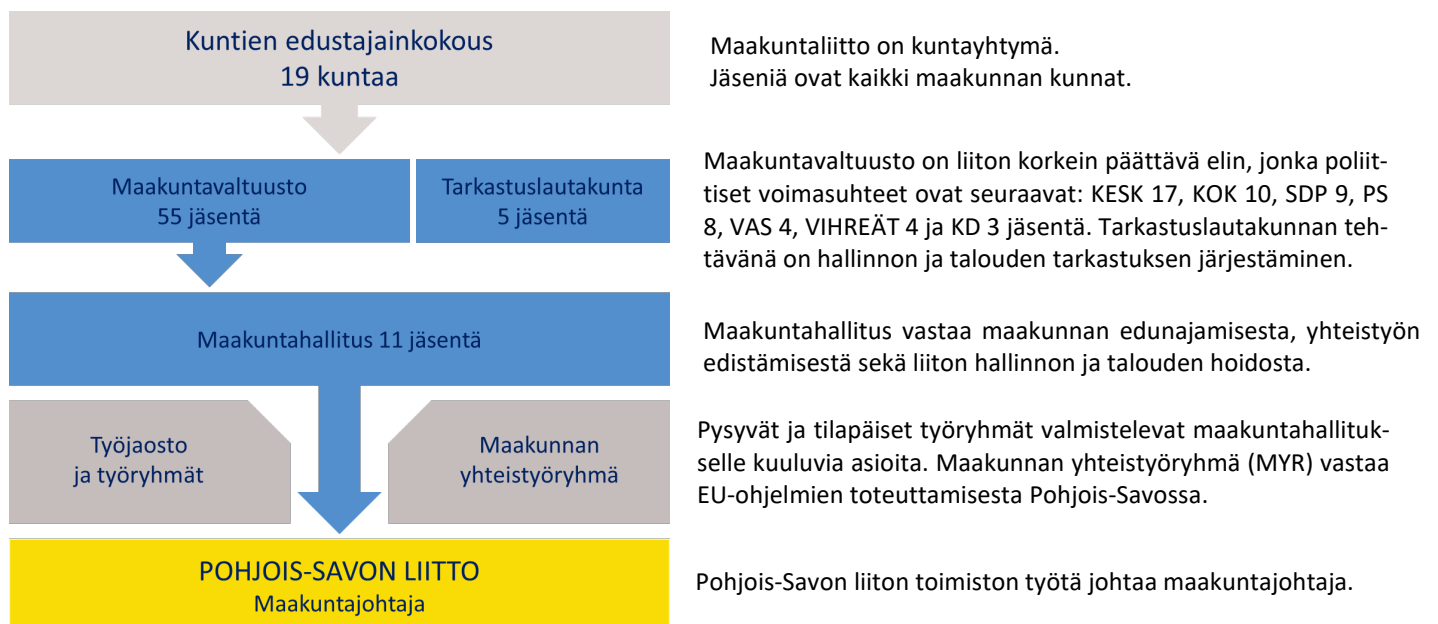
Savo-Karjalan vaalipiiri muodostuu Pohjois-Savon ja Pohjois-Karjalan maakunnista. Yhteistyö valittujen kansanedustajien kanssa koskee kaikkia vaalipiiristä valittuja edustajia ja heidän tapaamisiaan järjestetään myös maakuntaliittojen yhteistyönä. Itä-Suomen neuvottelukunta tekee yhteistyötä myös Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kanssa molemmille alueille yhteisissä asioissa.

EU:n ja globaalin tason yhteistyötä ja edunajamista tehdään itä- ja pohjoissuomalaisena yhteistyönä, Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston apua hyödyntäen sekä Pohjois-Savon liiton omien suorien kontaktien avulla. Keskeinen yhteistyöfoorumi on myös Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden verkosto (NSPA), joka edistää alueen näkyvyyttä EU:n eri elimissä ja alueen erityishaasteiden huomioimista EU:n politiikkaohjelmissa.

2.2 Luottamushenkilöhallinto

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 12 mukaisesti kuntayhtymän toimielimiä ovat kuntien edustajainkokous, maakuntavaltuusto, maakuntahallitus, maakuntahallituksen työjaosto ja tarkastuslautakunta.

2.3 Liiton toimisto

Pohjois-Savon liiton toimistossa työskentelee yhteensä 30 asiantuntijaa (tilanne 1.10.2023), joista 25 on vakinaista virka- tai työsuhteista henkilöä ja viisi määräaikaista toimihenkilöä. Säännöllisesti kerran kuussa koostuva liiton työryhmä koostuu liiton viranhaltijoista ja päälliköistä sekä henkilöstön edustajasta. Lisäksi

päävastuualueilla on omat säännölliset palaverinsa. Pääluottamusmiespalavereja järjestetään vähintään kaksi kertaa vuodessa ja henkilöstöinfoja on säännöllisesti kaksi kertaa kuussa, toinen etänä maakuntahallituksen kokousinfona ja toinen toimistolla läsnäolotilaisuutena. Kaksi kertaa vuodessa on myös työpaikkakokous, joissa käsitellään ajankohtaisia asioita ja toiminnan kehittämistä koko toimiston väen voimin.

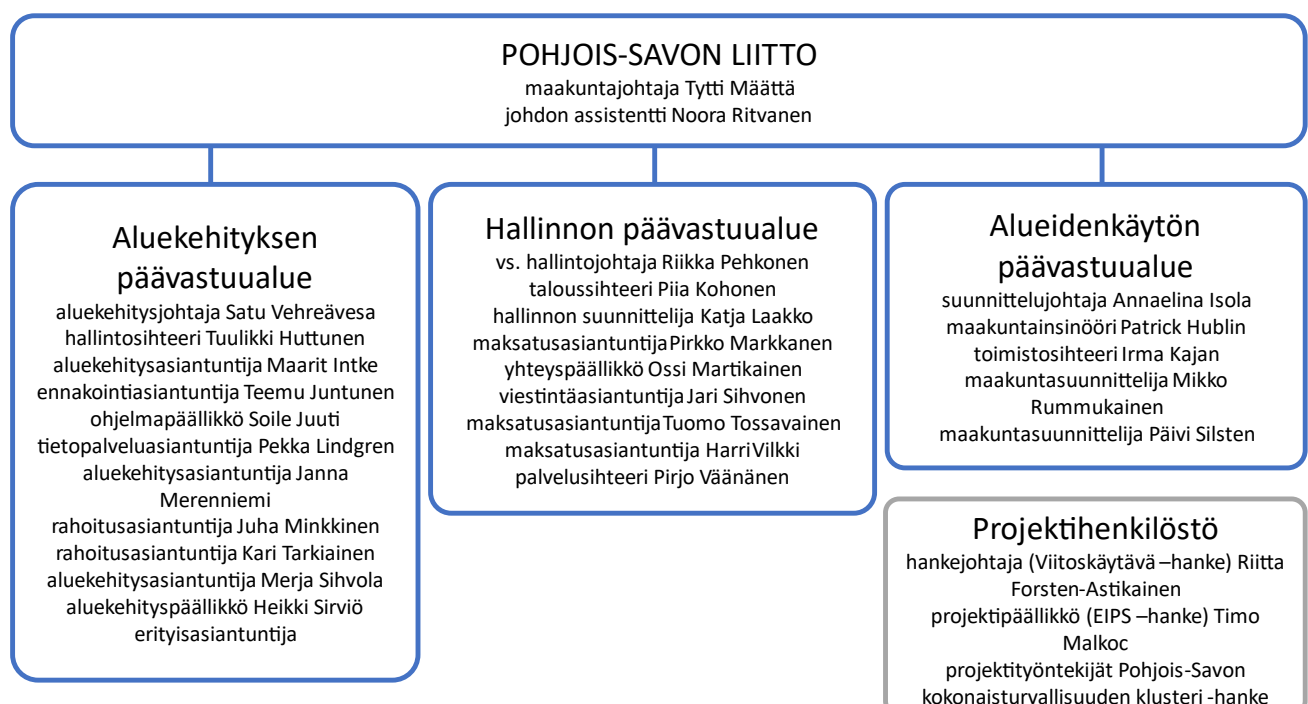
Pohjois-Savon liiton yhteistoimintaa ohjaa yhdenvertaisuus- ja työturvallisuuslaki sekä laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta. Liiton TYHY-toimikunta valitaan neljäksi vuodeksi kerrallaan (v.2021-2025) ja se koostuu työsuojelupäälliköstä ja -valtuutetusta sekä kahdesta varavaltuutetusta. TYHY-toimikunnan tavoitteena on edistää työnantajan ja työntekijöiden välistä vuorovaikutusta ja mahdollistaa henkilöstön osallistaminen liiton turvallisuutta ja terveellisyttä koskeviin asioihin.

Henkilöstön fyysistä ja psyykkistä työhyvinvointia edistetään työterveyshuollon työpaikkaselvitysten ja henkilöstösuunnitelman linjausten mukaisesti ja henkilöstöllä on käytössään monipuoliset henkilöstöetuedut omassa työssä jaksamisen ja työssä viihtymisen tukena. Kehityskeskustelut käydään päävastuualueen esihenkilön kanssa vuosittain ja keskusteluissa esille nousseiden yksilöllisten ammatillisten kehittämistarpeiden mukaisesti työnantaja kannustaa ja mahdollistaa työntekijöiden jatko- ja täydennyskoulutautumisen ja ammatillisen osaamisen kehittämisen tasapuolisesti kaikille.

Työjaosto

Hallintosäännön § 13 mukaisesti maakuntahallitus päättää työjaoston jäsenten lukumäärästä ja valitsee työjaoston jäsenet toimikaudekseen. Maakuntahallituksen puheenjohtaja on työjaoston puheenjohtaja. Työjaoston tehtäviin kuuluu kiireellisten asioiden valmistelu, henkilöstöasioiden valmistelu ja käsitteleminen sekä tarvittaessa neuvottelujen käyminen henkilöstöjärjestöjen kanssa.

Pohjois-Savon liiton tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma on päivitetty v.2023. Yhtenä konkreettisena toimenpiteenä tasa-arvon toteutumiseksi on v.2022-2023 laadittu palkkauudistus ja ajantasainen työn vaativuuden arvioinnin -järjestelmä.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Katja Laakko, Hallinnon suunnittelija 28.9.2023

Kuvat henkilöstöstä (tulossa)

3 Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2024 sekä taloussuunnitelma 2024–2026 päävastuualueittain

Pohjois-Savon liiton hallintosäännön § 46 mukaisesti maakuntavaltuusto hyväksyy talousarviossa toimintatavoitteet, määrärahat ja tuloarviot. Maakuntahallitus hyväksyy talousarvioon perustuvat käyttösunnitelmat. Taloussuunnitelma on keskeinen liiton toiminnan johtamisväline. Siinä määritellään liiton toiminnan tavoitteet, tehtävät ja resurssit. Talousarvio ja toimintasuunnitelma sekä taloussuunnitelma toteuttavat Pohjois-Savon liiton strategiaa.

Pohjois-Savon liiton strategia, painopisteet ja läpileikkaavat teemat

Strategisista painopisteistä johdetaan tavoitteet jokaisella talousarviovuodelle. Vuosittain määriteltyjen tavoitteiden pohjalta laaditaan talousarviovuodelle toimenpiteet niiden saavuttamiseksi.

Toiminnalle asetettujen tavoitteiden toteutumista arvioidaan seuraavasti:

Tavoite toteutui: tavoite saavutettiin tai saavuttamatta jääneiden tulosten osuus oli vähäinen ja epäolennainen	Suunnittelussa
Tavoite toteutui osittain: vähintään puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	Suunnittelussa
Tavoite ei toteutunut: tavoite ei toteutunut, tai vain alle puolet tavoitelluista tuloksista saavutettiin	Suunnittelussa
Tavoitetta ei voida arvioida: esim. mittaustulokset valmistuvat myöhemmin tai tavoite on epäselvä	Suunnittelussa

3.1 Aluekehityksen päävastuualue

Tehtävät

Tavoitteena kilpailukyinen ja vetovoimainen maakunta sekä hyvinvoiva väestö

Aluekehityksen päävastuualue vastaa alueiden kehittämislain mukaisesti aluekehittämisen strategisesta kokonaisuudesta maakunnassa. Tähän sisältyvät mm. maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman laadinta sekä ohjelmien toimeenpano maakunnassa (painopistevalinnat, tuen kohdentaminen ja myöntäminen, ohjelmien toteutus ja seuranta sekä alueellisen kehityksen seuranta). Kehittämistoimintaa tukevat maakunnan kehitykseen vaikuttavien tekijöiden sekä koulutustarpeiden ennakointi ja maakunnan kansainvälistymisen tukeminen, mm. EU:n erillisohjelmia hyödyntämällä, samoin kuin kansallinen ja kansainvälinen edunajaminen.

Aluekehittämisessä huomioidaan toimintaympäristön muutokseen perustuva uudistumisen tarve. Tämä sisältää laajasti vaikuttavien politiikkaohjelmien, kuten vihreän siirtymän, kehityspotentialin arvioimisen Pohjois-Savon painopistevalintojen kannalta. Kärkialojen ajantasaisuutta tarkastellaan suhteessa meneillään oleviin muutoksiin. Keskeinen avaus Pohjois-Savon painopistevalintojen uudistamisessa, ja samalla vastaus Euroopan muuttuneeseen turvallisuustilanteeseen, on kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden nostaminen keskeiseksi kehittämisteemaksi.

Aluekehityksen kannalta neljä tärkeää teemaa vuonna 2024 ovat:

- Kokonaisturvallisuuden klusteri -hankkeen toteutus ja sitä myötä kokonaisturvallisuuden osaamiskeskittymän vahvistaminen Kuopiossa
- Uusiutuvan energian tuotannon ja käytön edistäminen maakunnassa
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan lisääminen maakunnassa tukemaan yritysten kasvua ja kilpailukykyä
- Investointien edistäminen
- Aluekehityksen edellytyksenä toimivien liikennetarpeiden esillä pitäminen rautatieyhteyksistä aina vähäliikenteisen tieverkon kehittämiseen

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2024

Edistetään maakunnan kasvua, kilpailukykyä ja vetovoimaisuutta maakuntasuunnitelman ja -ohjelman linjausten mukaisesti

- Täsmennetään maakunnan kehittämistoimenpiteitä laajana yhteistyönä valmisteltavassa maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelmassa (TOPSU) vuosille 2025–2026.
- Seurataan tuen kohdistumista maakuntaohjelman ja Alue- ja rakennepolitiikan ohjelman (AURA) painopisteisiin.
- Huolehditaan älykkään erikoistumisen kärkialojen kehityksestä sekä klusterirakenteen uudistumisesta, edistetään uusia elinkeinopoliittisia avauksia.
- Aktivoidaan Pohjois-Savon kuntia, oppilaitoksia, elinkeinoelämää ja muita tahoja viestimällä strategisista tavoitteista ja rahoitusmahdollisuuksista.
- Koordinoidaan MYR:n ja sihteeristön toimintaa osana maakunnallista EU-ohjelman toteutusta.
- Edistetään Pohjois-Savon kulttuurin ja luovien alojen strategioiden toteutusta yhdessä kumppaneiden kanssa ja koordinoidaan maakunnallista verkostoa. Osallistutaan Itä-Suomen kulttuuriyhteistyöhön.
- Kytetään valtionhallinnon ja EU:n politiikkaohjelmat maakunnan kehittämiseen.

Arvioidaan voimassa olevan maakuntaohjelman painopistevalinnat

- Valmistaudutaan uuden maakuntaohjelman valmisteluun monialaisella strategiatyöllä yhteistyössä alueen sidosryhmien kanssa ja alakohtaista kehitystä seuraamalla. Ennakoinnin integraatio tuottaa tähän tarkoitukseen työvoimatarpeen määrällistä ja laadullista ennakointia, skenaariotyön vihreän siirtymän vaikutuksesta Pohjois-Savon toimintaympäristöön sekä maakuntaohjelman kehittämiskärkien ajantasaisuuden tarkastelun suhteessa määrittelyhetkeen.
- Maakuntaohjelman ulkoisen arvioinnin prosessi käynnistetään vuonna 2024.

Edistetään vaikuttavia ja merkittäviä kansallisia ja kansainvälisiä kehittämishankkeita

- Vahvistetaan ylimaakunnallisia ja kansainvälisiä kumppanuuksia toteuttamalla Itä- ja Pohjois-Suomen älykkään erikoistumisen strategiaa.
- Edistetään klustereiden kansainvälistä verkottumista.
- Viestitään kansainvälisistä rahoitusmahdollisuuksista maakunnan kehittäjille.

Kohdennetaan rahoitusta maakunnan strategian ja ohjelmien mukaisesti

- Edistetään maakunnan kehitystä, kilpailukykyä ja työllisyyttä sekä vetovoimaa myöntämällä tukea kehittämis- ja investointihankkeille
- Toteutetaan Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja Oikeudenmukaisen siirtymän (JTF) hakuja ja viestitään niistä laajasti eri välineitä hyödyntäen maakunnallisille toimijoille.
- Viestitään käytettävissä olevasta kansallisesta hankerahoituksesta eri välineitä hyödyntäen maakunnan kehittäjille
- Valmistellaan rahoituspäätökset käytettävissä olevista kansallisista rahoituksista sekä EAKR- ja JTF-rahoituksista maakunnallisia kehittämistarpeita vastaavalla tavalla.
- Hoidetaan EU-ohjelmakauden 2014–2020 loppuunsaattamiseen liittyvät tehtävät

Osaamisen kehittäminen, TKI-toiminnan vahvistaminen ja maakunnallinen ennakointi

- Koulutus- ja työvoimatarpeen ennakoinnilla tuetaan maakunnan kilpailukykyä ja työvoiman saatavuutta. Tilastotuotannolla ja ennakoinnilla edistetään edunajamista.
- Kokonaisturvallisuuden sisältöjä korostetaan TKI-toiminnan edistämässä ja ennakointityössä.
- Tiedotetaan haettavissa olevista TKI-rahoituksista tiedottaminen ja koordinoidaan maakunnallisesti kehittämistoimintaa.
- Ylläpidetään ennakointi- ja tilastopalvelusivustoa (Foresavo), jota kehitetään tarpeen mukaan.
- Ennakoinnin integraatio Pohjois-Savossa -hankkeen toteuttaminen (laadullinen ja määrällinen ennakointi; vihreän siirtymän tarkastelu suhteessa Pohjois-Savon toimintaympäristöön).
- Erillisiin tietopyyntöihin vastaaminen.
- Laaditaan aluetaloustarkastukset ja tarpeen mukaan muita julkaisuja.

Yhteistyön ja edunajamisen edistäminen

- Vaikutetaan kansallisiin ja EU-tason politiikkalinjauksiin maakunnallisesti, ylimaakunnallisesti ja kv-verkostoissa (mm. koheesiopolitiikka sekä metsä- ja maatalouspolitiikka): Itä- ja Pohjois-Suomi-yhteistyö (IP-alue), Euroopan pohjoisten harvaanasuttujen alueiden yhteistyö (NSPA), suorat yhteydet maakuntahallitukseen, virastoihin ja EU-toimielimiin

- Vahvistetaan ylimaakunnallista ja kansainvälistä yhteistyötä alueiden kehittämisessä hyödyntämällä olemassa olevia sekä kumppaneiden verkostoja
- Yhteistyössä alueen muiden toimijoiden kanssa vaikutetaan koulutuksen monipuolistumiseen mm vakiinnuttamalla alkanut Itä-Suomen yliopiston DI-koulutus ja edistämällä korkeakoulujen aloituspaikkojen säilymistä, edistetään toisen asteen ammatillisen koulutuksen englanninkielisiä tutkinnonanto-oikeuksia ja koulutuksen rahoitusta.
- Edistetään Itä-Suomen vision mukaisia toimenpiteitä maakunnallisesti sekä ylimaakunnallisena yhteistyönä vaikuttamalla Suomen hallituksen keskeisiin ministereihin Itä-Suomen vision toimeenpanon ja rahoituksen varmistamiseksi.

Arvio suunnittelukauden 2024–2026 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Pohjois-Savon maakunta selvisi maailmanlaajuisen koroepidemian haitallisista vaikutuksista muuta maata keskimääräistä paremmin. Vuonna 2023 kehittämisrahoituksia kohdennettiin maakunnallisesti yhteisesti linjattuihin kehittämiskohteisiin maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelman mukaisesti. Näin varmistettiin maakunnan elinkeinoelämän hyvä kehittyminen, työllisyyden parantuminen ja maakunnan kokonaiskilpailukykyyn paraneminen Venäjän hyökkäyssodan aiheuttamassa toiminnallis-taloudellisesti haastavassa tilanteessa.

Geopolitiikka vaikuttaa Suomen ja Pohjois-Savon kehitysnäkymiin maailmantalouden muutoksen kautta. Venäjän laajamittainen hyökkäyssota Ukrainassa ja sen seurauksena toimeenpantu pakotepolitiikka on vaikuttanut ennen kaikkea energian hintaan ja sen kautta kustannustasoon. Kauaskantoisemmat vaikutukset liittyvät energiamurroksen suuntaan ja sisältöön, mikä fossiilisten polttoaineiden kallistumisen myötä on antanut osittain lisäpontta siirtymälle uusiutuviin energialähteisiin ja polttoon perustumattomaan energiateknologiaan. Tilanne ei ole muuttunut edellisestä vuodesta, ja tukea tarvitaan edelleen elinkeinoelämän uudistumiseen ja kasvuun ja sitä kautta työllisyyden parantamiseen.

- Riskinä tunnistetaan se, että kehittämistoimenpiteet eivät yhteisistä linjauksista huolimatta kohdistu vaikuttavimpiin toimenpiteisiin tai maailmantalouden epävarmuus vähentää yritysten investointihalukkuutta.
- Geopoliittisista syistä riskinä nähdään edelleen kansainvälisten mm. matkailijoiden ja investoijien rohkeus tulla ja investoida maakuntaan.

EU-kausi 2021–2027. Pohjois-Savon liitolla on myönnettävänä Euroopan aluekehitysrahaston (EAKR) ja oikeudenmukaisen siirtymän rahaston (JTF) varoja. Tukea tulee kohdentaa siten, että rahoitettavilla hankkeilla voidaan synnyttää uutta yritystoimintaa, tukea olemassa olevien yritysten kilpailukykyä ja sitä myöten parantaa maakunnan väestön työllisyyttä. Onnitumalla näissä toimenpiteissä voidaan maailmantalouteen kytkeytyvää epävarmuutta ja kielteisiä vaikutuksia ehkäistä. Edelleen tarvitaan hankeaktivointia, jolla pyritään varmistamaan tukien vaikuttava ja tarkoituksenmukainen käyttö.

- EU-kauden osalta riskejä sisältyy erityisesti EURA2021:n tekniseen toimivuuteen, järjestelmäohjelmiin, jotka voivat hidastaa päätös-, maksatus- ja hankkeiden toteutusprosesseja.

EU-kausi 2014–2020. Edellisen ohjelmakauden päättymisen edellyttää ohjelman sulkemiseen liittyviä toimenpiteitä, mm. loppumaksatukset ja raportoinnit. Ohjelmakauden loppuunsaattaminen edellyttää, että rahoitetut hankkeet toteutuvat täysimääräisinä ja EURA2014-tietojärjestelmä toimii moitteettomasti.

- EURA2014:n tekniset ongelmat voivat haitata ohjelmakauden päättämiseen liittyviä tehtäviä.
- Uuden ja vanhan kauden päällekkäiset toimet olemassa olevilla henkilöresursseilla voivat aiheuttaa haasteita.

Kansallisen ja kansainvälisen vahvuuden ja näkyvyyden lisäämiseksi tiivistetään osaamisalakohontaista yhteistyötä muiden, erityisesti Itä- ja Pohjois-Suomen, maakuntien kanssa. Lisäksi suunnataan painopistettä entistä enemmän kansainvälisten rahoituslähteiden sekä uusien rahoitusinstrumenttien hyödyntämiseen. Tämän tukemiseksi edistetään toimijoiden kansainvälistä verkottumista maakunnan kehittämisen kärkialoilla. Liiton omien resurssien rajallisuuden vuoksi pyritään hyödyntämään Itä- ja Pohjois-Suomen Brysselin toimiston palveluja aiempaa enemmän.

Tehtävien eriyttäminen EU-säädösten mukaisesti. Laaditulla EU-kauden hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksella varmistetaan tehtävien riittävä eriyttäminen ja tehtävien asianmukainen hoito.

Tilastopalvelun ja ennakkoinnin kannalta riskejä ovat esimerkiksi tilaston tuottajien mahdolliset päätökset heikentävät omia palvelupakettejaan (ml. hintojen nosto). Huomioon on otettava myös resurssien puute ennakkoinnin kehittämiseen hankkeen jälkeen. Ennakointityössä riskinä on lisäksi, että ennakkoinnin yhteensovittaminen muiden toimijoiden kanssa ei onnistu, mikä heikentää ennakkoinnin laatua ja vaikuttavuutta.

3.2 Alueidenkäytön päävastuualue

Tavoitteena elinvoimainen, turvallinen, viihtyisä sekä hyvin saavutettavissa oleva Pohjois-Savo

Alueidenkäytön päävastuualue vastaa maankäyttö- ja rakennuslaissa (tuleva alueidenkäyttölaki) sekä nk. aluekehityslaissa maakunnan liitoille annetuista tehtävistä, kuten maakuntakaavoituksesta ja maakunnan liikennejärjestelmäsuunnittelun yhteistyön johtamisesta sekä luonnonvarojen kestävästä käytöstä, ilmastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisen edistämisestä. Toteutamme tehtäviämme laajalla yhteistyöllä verkostojemme kanssa. Kuntien ja sidosryhmien edustajien muodostama aluerakennetyöryhmä toimii maakuntakaavoituksen ohjausryhmänä ja liikennejärjestelmätyöryhmä toteuttaa ja seuraa liikennejärjestelmätyön edistymistä.

Alueidenkäytön päävastuualue valmistelee lausunnot niin kuntakaavoihin kuin maankäyttöä, liikennejärjestelmää ja ympäristöä koskevaan lainsäädäntöön, suunnitelmiin ja strategioihin. Kerromme vuosittain maakuntakaavoituskatsauksessa suunnitelmien etenemisestä sekä aluesuunnittelun ajankohtaisista ilmiöistä, joita seuraamme. Näiden tehtävien kautta edistämme Pohjois-Savon menestymisen mahdollisuuksia - elinvoimaa, turvallisuutta, viihtyisyyttä ja saavutettavuutta - kestävästi nyt ja pitkällä aikavälillä.

Tavoitteet ja toimenpiteet vuodelle 2024

Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 2. vaihe saadaan valmiiksi
➤ Kaavaehdotuksesta saadun palautteen käsittely ja vastineiden laatiminen ➤ Kaavan hyväksymiskäsittely ja voimaantuloon liittyvät toimenpiteet, valmiin kaava-aineiston julkaisu ja painatus ➤ Kaavaprosessin jälkiarviointi. Kokonaismaakuntakaavan laatiminen kahdessa vaiheessa sekä luonnosvaiheen vaihtoehtojen laatiminen on ollut suuri ponnistus. Analysoidaan ja dokumentoidaan kaavaprosessin anti.
Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040 3. vaihe tulee vireille ja etenee luonnosvaiheeseen
➤ Tarvittavat selvitykset valmistuvat ja ovat käytettävissä (Pohjois-Savon aurinkoenergiapotentiaali, seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan selvitys, Yaran YVA-prosessissa tuotettu aineisto, Pohjois-Savon vihreän energian master plan) ➤ Kolmas vaihe tulee vireille ➤ Osallistumis- ja arviointisuunnitelma valmistuu, sen kuuleminen järjestetään. Kuulemisessa saatava palaute kootaan ja vastineet laaditaan. Pidetään 1. viranomaisneuvottelu ➤ Kaavaluonnoksen valmistelu tiiviissä vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa. Monikanavainen viestintä jatkuu. ➤ Kaavaluonnos asetetaan nähtäville. Luonnosvaiheen kuulemisessa saadun palautteen käsittely ja vastineiden laatiminen
Liikennejärjestelmän kehittämiseen vaikutetaan monipuolisesti
➤ Tehdään maakunnan vähäliikenteisen tieverkoston ilmastokestävyyden tarkastelu. Maa- ja metsätalouselinkeinojen tarpeisiin liittyvää seututieverkostoa selvitetään jo vuoden 2023 lopulla. Siihen kytkeytyvää jatkotarkastelua laajennetaan vähäliikenteisille maanteille ja yksityisteille. ➤ Vaikuttamisen tueksi laaditaan teemakohtaisia viestintäaineistoja alueellisessa yhteistyössä (Itä-Suomen neuvottelukunta) ja omana työnä. 2024 on tunnistettava ne keskeiset kohteet, joita esitetään esimerkiksi hallitusohjelman teemojen ja elinkeinopoliittisen varauksen rahoituksen

kohteiksi. Perusteluviestinnässä painotetaan Itä-Suomen erityispiirteitä ja liikennejärjestelmän kehittämistarpeita.

Valtakunnallisessa vaikuttamisessa keskitytään suuriin ajankohtaisiin aiheisiin

- Valtakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman laadintaan, Väyläverkon investointiohjelmaan, Väyläviraston suunnitteluohjelmaan ja liikennejärjestelmän strategiseen tilannekuvaan vaikuttaminen Itä-Suomen neuvottelukunnan maakuntien yhteistyönä.
- Liikenne 12-vaikuttaminen on keskeistä myös liikennehankkeiden epäselvän rahoitusmenettelyn (Väyläviraston normaali valmistelu vs. Hallitusohjelman investointipaketti) selkeyttämiseksi. Tavoite on varmistaa v. 2024, että investointipaketissa mainitut Pohjois-Savoon kohdistuvat toimet (Savon rata ja VT 5 Leppävirta-Kuopio) voidaan toteuttaa.
- Alueidenkäyttölain valmisteluun vaikuttaminen. Vuoden 2023 hallitusohjelmaan on kirjattu alueidenkäyttölain valmistelu, jossa tavoitteena on keventää maakuntakaavan yksityiskohtaisuutta ja oikeusvaikutteisuutta osana maankäytön suunnittelujärjestelmää. Lain valmisteluun osallistutaan erityisesti maakuntien liittojen yhteistyön kautta.
- Liitto osallistuu asiantuntijana Kuopion seudun ja valtion välisiin MAL-sopimusneuvotteluihin vaikuttamalla kaupunkiseudulle tärkeiden tavoitteiden ja hankkeiden sisällyttämiseksi MAL-sopimukseen vuosille 2024 – 2027.

Ylimaakunnallinen kehittäminen jatkuu ja syvenee

- Viitoskäytävähankkeessa rakennetun toiminnallisen verkostoyhteistyön vakiinnuttaminen ja integrointi jatkuu osana liiton toimintaa. Ylimaakunnallisen yhteistyön laajentaminen ja vahvistaminen.

Arvio suunnittelukauden 2024–2026 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Energiamurros erilaisine ulottuvuuksineen näkyy alueidenkäytön suunnittelussa niin vireillä olevassa ja viireille tulevassa maakuntakaavassa kuin suunnittelukentällä yleisesti. Ilmastomuutoksen hillinnän ja siihen sopeutumiseen kysymykset kytkeytyvät huoleen luonnon monimuotoisuudesta.

- Riskinä tunnistetaan aihepiirin politisoituminen ja sen vaikutukset esimerkiksi maakuntakaavojen valmistumiselle ja voimaantulolle.

Pyrimme edelleen edistämään tuulivoimarakentamisen sosiaalista hyväksyttävyyttä kokonaissuunnittelun, avoimen tiedottamisen ja luotettavien selvitysten kautta. Tuulivoimahankkeiden yhteisvaikutuksia seurataan aktiivisesti, sillä maakuntakaavoja laadittaessa vaikutusten yksityiskohtainen selvittäminen on vaikeaa. Sähkönsiirtoyhteyksien kehittämistä seurataan ja eri tuulivoima-alueiden liityntäjohtojen yhteissuunnittelua edistetään.

Aurinkovoimalahankkeita viriää todennäköisesti lähitulevaisuudessa nykyisten pilottihankkeiden perässä. Valtakunnallisesti yhteneviin käytäntöihin pyrkiminen aurinkoenergiահankkeiden luvittamisessa vaatii myös meiltä tilanteen seuranta ja käytäntöihin vaikuttamista. Biotalous ja esim. lantakaasuvoimaloiden rakentaminen etenee Pohjois-Savossa ja niihin liittyvät alueidenkäytön kysymykset voivat tarvita maakunnallista tarkastelua. Kehittämissyhtiöiden valmistelevat hankkeet maakunnallisesta vihreän energian master planista kokoa yhteen potentiaalimme, myös tulevaisuuden investointipotentiaalin ja linjaa tarpeitamme esim.

alueidenkäytön suunnittelulle, sähkönsiirtoverkostotarpeille ja uudelle infrastruktuurille.

- Riskinä tunnistetaan toisaalta keskustelun polarisoituminen energiakysymyksissä ja toisaalta hankkeiden keskeytymisten ja toteutumattomuuden aiheuttamat investointivajeet maakuntaan.

Pohjois-Savon maakuntakaavatyötä jatketaan vuoden 2024 aikana toisen vaiheen viemisellä hyväksymiskäsittelyyn. Kaavatyö jatkuu senkin jälkeen Pohjois-Savon maakuntakaavan 2040, 3. vaiheessa. Kolmannessa vaiheessa ratkaistaan Yara Suomi Oy:n Siilinjärven kaivostoimintojen ja muun maankäytön, erityisesti asuimisen välinen etäisyys ja uudelleen määritellään tarvittavat suojavyöhykkeet. Seudullisesti merkittävän vähittäiskaupan maakuntakaavamerkintöihin liittyy myös tarve uudelleen tarkastelulle. Aurinkovoimaan liittyvät mahdolliset maakuntakaavalliset ratkaisut tulevat myös käsiteltäväksi. Kaavatyö pyritään saamaan valmiiksi nopealla aikataululla.

- Riskinä tunnistetaan kolmannen vaihekaavan nopeaan aikataulutarpeeseen liittyvät epävarmuudet. Uudet, ennakoimattomat selvitystarpeet viivyttäisivät kaavatyötä. Viivästys heijastuu kuntakaavoitukseen ja sitä kautta suoraan elinkeinoelämän kehittymiseen.

Vuosina 2024–2026 edistetään edelleen **Pohjois-Savon liikennejärjestelmäsuunnitelma 2040:n** tavoitteiden ja toimenpiteiden toteuttamista. Suunnitelman toimeenpanosta ja toteutumisen seurannasta vastaa Pohjois-Savon liikennejärjestelmätyöryhmä.

- Liikennehoiduksen vähäisyys niin perusväylänpitoon kuin väyläinfran kehittämiseen sekä korjausvelan kasvu heikentävät maakunnallisen liikennejärjestelmäsuunnitelman tavoitteiden ja toimenpiteiden toteutumista. Maakunnan liikennejärjestelmän toimintavarmuuden kehityssuunta on heikenevä.

Viituskäytävähankkeen käynnistämisen verkostotoiminnan integroiminen ja vakiinnuttaminen niin meidän kuin verkostokumppanien toimintaan ajoittuu myös vuosille 2024–2026.

- Riskinä tunnistetaan Viituskäytävähankkeen aloittaman toiminnan jatkamiseen liittyvät haasteet, mikäli käytettävissä ei ole riittäviä resursseja tai kumppanien sitoutuminen hiipuu.

3.3 Hallinnon päävastuualue

Tehtävät:

Hallinnon päävastuualue vastaa toimielintyöskentelystä, kuntayhtymän taloussuunnittelusta ja seurannasta, talous- ja henkilöstöhallinnosta, asiakirjahallinnosta ja arkistotoimesta, ICT-, hankinta- ja muista tukipalveluista sekä EU- ja kansallisten hankkeiden maksatuksesta. Hallinto huolehtii kuntataloustyöryhmän työskentelystä, kuntien edunajamiseen liittyvistä asiantuntijapalveluista sekä tukee osaltaan muiden päävastuualueiden vastuulla olevia prosesseja. Lisäksi hallinnon vastuulla on toimia yhteispalveluiden edistämistehtävissä yhteistyössä Valtiovarainministeriön kanssa.

Hallinto tukee liiton aktiivista ja objektiivista sisäistä ja ulkoista viestintää.

Viestintä tukee strategian toteutumista, tekee työtämme näkyväksi sekä rakentaa myönteistä mielikuvaa niin liitosta kuin maakunnastamme.

Tavoitteet ja toimenpiteet talousarviovuodelle 2024

Kestävä henkilöstöpolitiikka
➤ Riittävät ja oikein kohdenneet henkilöstöressurit, selkeät sijaistuskäytännöt, tehtäväkuvan läpikäynti sekä tarvittaessa päivittäminen kehityskeskustelujen yhteydessä ➤ Toimiva palkkausjärjestelmä, henkilökohtaisen lisän jakoperusteiden selkiyttäminen ➤ Henkilöstön kehittäminen koulutusten avulla ➤ Työhyvinvointi tyhy- ja virkistystoiminnan avulla, yhteiset toimistopäivät, työhyvinvointikyselyn toteuttaminen
Tiedolla johtamisen ja vaikuttamisen parantaminen
➤ Pohjois-Savon tilanne- ja kehityskuvan laatiminen ja ylläpitäminen ➤ Vaikuttavuustiedon ja -tarinoiden kautta tuodaan esille ja näkyviksi liiton tekoja ja tuloksia sekä yhteiskuntaan tuottamia vaikutuksia (vaikuttavuusviestintä) ➤ Sähköisen arkiston suunnittelu ja hankinta
Viestinnän kehittäminen
➤ Viestinnän tavoitavuutta, mitattavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan tiedotejakelun ja media-seurannan käyttöönotolla ➤ Jatketaan asiantuntijaviestinnän ja päätösviestinnän kehittämistä (jokainen on viestijä)
Kuntatalous
➤ Kuntataloustyöryhmän toiminnan ylläpito, ajantasaisen taloustiedon tuottaminen kunnille ➤ Kuntien talouteen liittyvien uudistusten seuranta
Verkostoyhteistyön kehittäminen
➤ Sidosryhmäanalyysin avulla tunnistetaan tärkeimmät kumppanuudet ja niiden kehittäminen ➤ Verkostoyhteistyö kattaa omistajakunnat, muut kuntayhtymät, hyvinvointialueen sekä talous- ja työmarkkinajärjestöt maakunnan kokonaisvaltaisen edunajamisen suuntaamiseksi tehokkaasti.

- Maakuntien kesken Itä-Suomen ja Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien työssä (ml. Metsäryhmä ja ARP-ryhmä) edistetään hallitusohjelman mahdollisuuksien toteutumista sekä erityisesti hallituksen EU-politiikkaan vaikuttamista alue- ja maatalousrahoituksen osalta eurovaalien yhteydessä ja niiden jälkeen aloittavan komission ohjelmaan vaikuttamisessa.

Edunajamisen konkretisointi ja näkyväksi tekeminen

- Edunajamisen tueksi kehitetään maakunnan kehitys- ja tilannekuva-aineistoa.
- Jatketaan yhteistyössä poliittisten puolueiden ja etujärjestöjen kanssa infotilaisuuksien ja seminaarien järjestämistä. EU-vaalien ja lähestyvien kunta- ja aluevaalien osalta jatketaan hyväksi osoittautuneita ehdokasinfoja.
- Esitellään maakunnan keskeiset vaikuttamiskohteet ja –aineistot ajantasaisesti ja tasapuolisesti maakunnan ja valtakunnallisen median käyttöön.

Talous- ja henkilöstöhallinnon prosessien kehittäminen, informatiiviset ja ajanmukaiset asiakirjat

- Sisäisten prosessien tarkastelu, sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan selkiyttäminen osaksi toimintaprosesseja
- Tilinpäätös- ja osavuosisiraportointi-asiakirjojen uudistaminen
- Perehdytysprosessin uudistaminen
- Henkilöstön sisäinen koulutus

Taloushallinnon sähköinen ja ajantasainen raportointi, ennakoiva taloussuunnittelu

- Talousraportointijärjestelmän kartoitus ja käyttöönotto
- PowerBI:n hyödyntäminen taloussuunnittelussa ja raportoinnissa

Arvio suunnittelukauden 2024–2026 toiminnan kehittymisestä sekä merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä

Vuonna 2024 Pohjois-Savon liitossa jatketaan toimivan palkkausjärjestelmän uudistamista ja ajantasaistamista. Tehtävän vaativuuden arvioinnin osalta järjestelmä on saatettu vastaamaan nykytilannetta, henkilökohtaisten lisien osalta jakokriteerit sekä euromääräiset summat vaativat järjestelmän uudistamista ja yhdenmukaistamista.

Henkilöstölle tullaan toteuttamaan henkilöstökysely vuoden 2024 aikana yhteistyössä Kallaveden työterveyden kanssa. Henkilöstön koulutustoiveet huomioidaan kehityskeskusteluiden yhteydessä, koulutuksia varten on varattu määräraha vuoden 2024 budjettiin. Henkilöstöltä tulleen aloitteen mukaisesti kalenteroidaan jatkossa kuukausittaiset toimistopäivät, jolloin koko liiton henkilökunta on yhtä aikaa toimistolla. Kyseisinä päivinä järjestetään yhteinen kahvitunti, jolloin käsitellään ajankohtaisia asioita.

- Henkilöstöön liittyvänä riskinä tunnistetaan pienen asiantuntijaorganisaation haavoittuvaisuus, henkilöstön vaihdoksiin, jaksamiseen ja sairastumiseen liittyvät tilanteet voivat hankaloittaa organisaation toimintaa merkittävästi.

Tukipalveluiden osalta kehitystyötä tullaan tekemään vuonna 2024 sähköisen arkiston käyttöönoton osalta. Järjestelmän vaatimukset suunnitellaan, se kilpailutetaan tai hankitaan optiona jo kilpailutetulta toimittajalta. Sähköiseen arkistoon siirretään liiton syntyvä aineisto sekä jo syntynyt seulottu aineisto verkkoasemilta.

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Katja Laakko, Hallinnon suunnittelija 28.9.2023

Vanhoja paperiaineistoja ei kustannussyistä ryhdytä digitoimaan, vaan ne säilytetään jatkossakin liiton päätearkistossa. Talous- ja henkilöstöhallintoon liittyvien järjestelmien osalta pyritään sähköisen raportoinnin lisäämiseen sekä tutkitaan PowerBI:n mahdollisuus taloustiedon havainnollisemman tiedon tuottamisessa. Lisäksi talous- ja henkilöstöhallintoon liittyviä asiakirjoja uudistetaan ja erityisesti budjetoinnin ja talouden seurannan osalta henkilökunnan sisäistä koulutusta tullaan lisäämään.

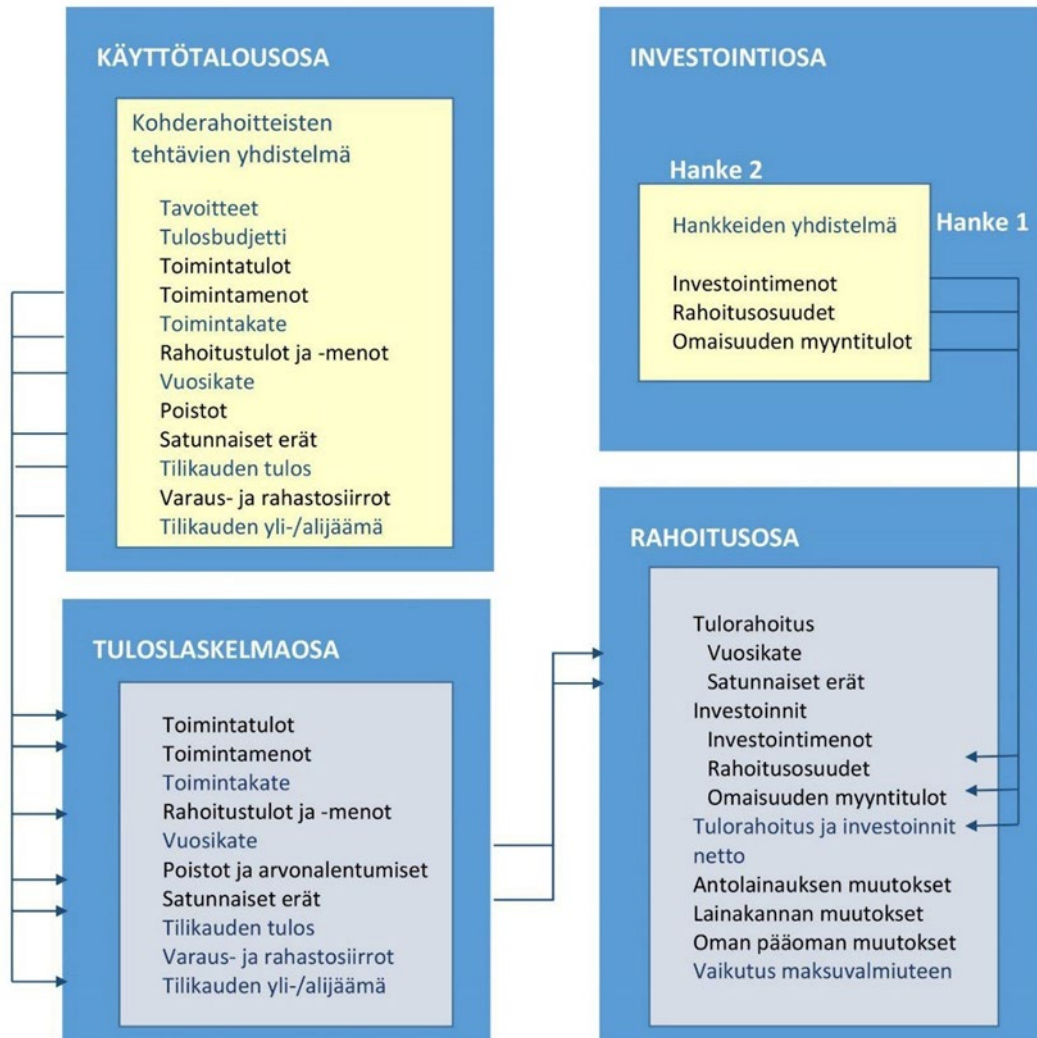
- Useiden järjestelmien yhtäaikainen uudistaminen muodostaa riskin, ettei henkilökunnan osaaminen pysy teknologisen kehityksen mukana. Lisäksi muutosvastarinta totuttujen työskentelytapojen muuttuessa voi aiheuttaa riskin järjestelmien puutteelliseen käyttöönottoon.

Viestinnän osalta kehittämistoimenpiteenä otetaan käyttöön mediaseuranta, jotta Pohjois-Savon liiton näkyvyyttä paikallisessa, alueellisessa ja valtakunnallisessa mediassa pystytään seuraamaan paremmin ja tekemään toimenpiteitä kohdennetun viestinnän parantamiseksi. Verkostoyhteistyössä tunnistetaan keskeiset sidosryhmät ja laaditaan sidosryhmäanalyysi sekä toteutetaan sidosryhmäkysely. Edunajamisessa vahvistetaan vuosina 2022-23 syntyneitä toimintamuotoja: seminaarit, vaali- ja ehdokasinfot sekä teemakohtaisten vaikuttamisaineistojen järjestelmällinen ja tasapuolinen jakaminen.

- Edunajamisessa tunnistettavan riskin muodostaa kuntien ja hyvinvointialueiden intressien ja tarpeiden eriytyminen. Alueellisen yhteistyön kannalta riskit liittyvät erityisesti ns. IP-alueen nykyisen EU-rakennerahastoaseman säilyttämiseen sekä tämän alueen yhdessä maan hallituskaudelle 2023–27 asettamien tavoitteiden yhteiseen edistämiseen.

4 Talousarvion ja -suunnitelman rakenne

5 Talousarvion laadinnan yleiset periaatteet

Talousarvio muodostuu edellä olevan kaavion mukaan käyttötalousosasta, investointiosasta, tuloslaskelmaosasta ja rahoitusosasta. Liiton talousarviossa ei ole investointiosaa, koska liitolla ei ole investointeja. Talousarviossa osoitetaan tulosityksiköittäin liiton toiminnan toimintatulot ja -menot, rahoitustulot ja -menot, tilikauden tulos ja tilikauden ylijäämä/alijäämä.

Kuntalain 110 § mukaan taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi. Mikäli kunnalla tai kuntayhtymällä on taseessa alijäämää, se tulee kattaa. Alijäämän kattamisvelvollisuus koskee kuntalain mukaan myös kuntayhtymiä. Pohjois-Savon liitolla ei ole alijäämää taseessa.

Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään liiton toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet. Talousarvio laaditaan siten, että edellytykset liiton tehtävien hoitamisen turvataan. Talousarvioon sisällytetään toiminnallisten tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve kateetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan esittää brutto- tai nettomääräisenä.

Liiton toiminta jakautuu seuraaviin talouden tulosityksiköihin:

- luottamushenkilöhallinto
- toimisto (sisältää aluekehityksen, alueiden käytön ja hallinnon päävastuualueet)
- rakennerahasto
- projektit
- Pohjois-Savon kehittämisrahasto

Kunnilta perittävillä maksuosuuksilla rahoitetaan varsinainen toiminta (=luottamushenkilöhallinto ja liiton toimisto) sekä osa rakennerahaston toimintaa. Lisäksi kunnilta peritään erilliset maksosuudet Pohjois-Savon kehittämisrahastoon.

Talousarviossa esitetään kunkin päävastuualueen tehtävät, tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit talousarviovuodelle 2024 sekä arvio suunnittelukauden toiminnan kehittymisestä. Osavuosiraportti edellä mainittujen tavoitteiden toteutumisesta talousarviovuodelta tehdään 30.6. tilanteesta maakuntahallitukselle ja se annetaan tiedoksi myös tarkastuslautakunnalle ja jäsenkunnille.

Liitolla on toistaiseksi voimassa oleva vuokrasopimus Touko Invest Oy kanssa Sepänkadun toimitiloista. Liiton vuokratilakustannuksia on pyritty pienentämään vuokraamalla osa tiloista yhteistyöorganisaatioille ja hanketoittajille.

Liiton henkilöstön määrä syksyllä 2023 on 30 henkilöä. Vakinaisia on 25 henkilöä, määräaikaissa työsuh-teissa ja projekteissa toimii viisi henkilöä. Vakinaisista henkilöistä kaksi on osa-aikaista.

Talousarvion sitovuus

Maakuntavaltuustoon nähden maakuntahallitusta sitova taso talousarvion varsinaisessa toiminnassa (luottamushenkilöhallinto, toimisto ja rakennerahasto) on näiden tulosityksiköiden yhteenlaskettujen tulojen ja menojen netto.

Maakuntahallitukseen nähden sitova taso on jäljempänä määriteltyjen tulosityksiköiden (luottamushenkilöhallinto, toimisto, rakennerahasto, projektit ja Pohjois-Savon kehittämisrahasto) bruttomenot/bruttotulot tulosityksiköittäin.

Kunnat rahoittavat maksuosuuksilla varsinaisen toiminnan (=luottamushenkilöhallinto + hallinto sekä osa rakennerahastosta) menot. Kunnilta peritään maksuosuuksina v. 2024 2.426.879 €, joka on sama määrä kuin edellisvuonna. Suunnitelmavuosien 2025 ja 2026 euromäärät ovat samat. Suomen Kuntaliitto ei kerää nykyisen sopimuksen mukaan enää keskitetysti tietoja maakuntaliittojen jäsenkuntien maksuosuuksista, liitteenä on maakuntaliittojen talousarvioihin perustuva

- maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuuksien varsinaisen toiminnan vertailu euromääräisesti asukasta kohden vuonna 2022.

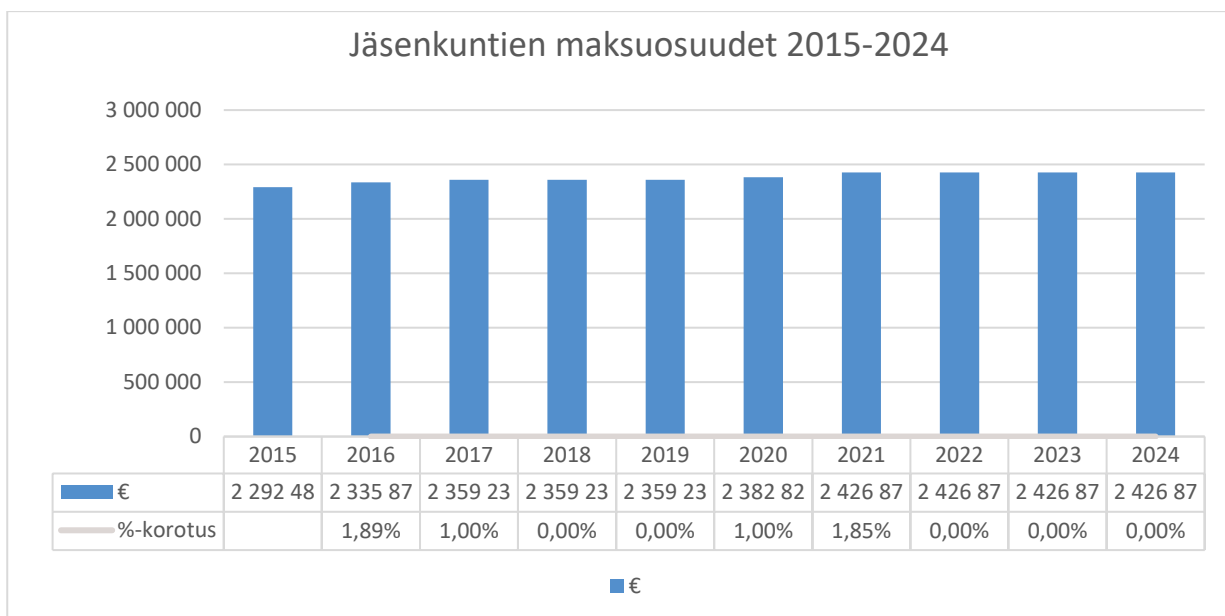
Rakennerahastokaudella 2021—2027 EU:lta saatu rahoitus ei kata täysimääräisesti toiminnasta aiheutuvia kuluja, vaan omistajakunnilta perittävillä maksuosuuksilla katettavaksi on arvioitu jäävän talousarviovuonna 170.485 €. Rakennerahastotehtävät ovat liiton lakisääteisiä tehtäviä.

Projektien määrärahavaraus on vuoden 2023 tasolla, sisältäen mm. Ennakointitiedon integraatio Pohjois-Savossa -EIPS sekä kokonaisturvallisuuden klusteri Pohjois-Savossa -hankkeet. Projekteilla ei pääsääntöisesti ole tulosvaikutusta, sillä projektien tulot ja menot ovat lähes yhtä suuret ja niiden rahoitus tulee pääosin ulkopuolisten rahoittajien tai Pohjois-Savon kehittämisrahaston kautta. Liiton toimiston talousarviossa on varattu 6.000 € asiantuntijapalveluissa liiton itse toteuttamien hankkeiden omarahoitusosuuksiin.

Pohjois-Savon kehittämisrahastoon kerätään kunnilta 264.807 €. Rahastosta jaetaan avustuksia Pohjois-Savon kehittämisen kannalta merkittävien hankkeiden toteuttamiseen verkostoitumalla ja kansainvälistymällä. Erityisinä painopisteinä ovat yritystoiminnan edistäminen ja osaamisen tason kohottamiseen liittyvät innovatiiviset kehittämishankkeet.

Käyttösuunnitelmat

Maakuntavaltuuston talousarvion hyväksymisen jälkeen maakuntahallitus hyväksyy talousarvion käyttösuunnitelman meno- ja tulolajeittain eriteltynä tulosityksiköittäin. Käyttösuunnitelmien yksityiskohtainen erittely tulo- ja menotileilleen perusteluteksteineen tehdään hallinnon päävastuualueella.

* Joroisten kunnan siirtyminen Pohjois-Savon maakuntaan kasvatti vuonna 2021 jäsenkuntien maksuosuuksien kokonaismäärää n. 44.000 €, muiden kuntien maksuosuuksien säilyen vuoden 2020 tasolla.

Käyttötalousosa/tulosyksiköittäin

	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
TOIMINTATULOT				1 000 €	1 000 €
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	0	0	0	0	0
TOIMISTO, josta	2 538 437	2 517 615	2 524 409	2 525	2 525
Myyntitulot, josta	2 426 879	2 426 879	2 426 879		
- kuntien maksusuudet	2 426 879	2 426 879	2 426 879	2 427	2 427
Tuet ja avustukset	105 482	89 806	87 530		
Muut toimintatulot	6 077	930	10 000		
RAKENNERAHASTO, josta	300 060	300 000	300 000	283	283
Tuet ja avustukset	300 060	300 000	300 000	300	300
PROJEKTIT, josta	1 266 445	600 000	600 000	600	600
Tuet ja avustukset	1 266 445	600 000	600 000		
RAHASTOT, josta	264 807	264 807	264 807	265	265
Myyntitulot	264 807	264 807	264 807		
TOIMINTATULOT YHTEENSÄ	4 369 750	3 682 422	3 689 216	3 673	3 673
TOIMINTAMENOT					
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO, josta	-198 510	-194 953	-198 373	-199	-199
Henkilöstömenot	-102 559	-114 763	-120 493		
Palvelujen ostot	-85 469	-74 290	-73 580		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-4 651	-2 900	-1 300		
Muut toimintamenot	-5 832	-3 000	-3 000		
TOIMISTO, josta	-1 982 834	-2 147 733	-2 154 925	-2 155	-2 155
Henkilöstömenot	-1 393 618	-1 449 087	-1 544 952		
Palvelujen ostot	-413 497	-478 700	-414 040		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-65 086	-68 913	-17 600		
Avustukset	-3 100	-3 100	-3 100		
Muut toimintamenot	-107 533	-147 933	-175 233		

	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
				1 000 €	1 000 €
RAKENNERAHASTO, josta	-429 795	-474 504	-470 485	-471	-471
Henkilöstömenot	-348 876	-364 000	-371 217		
Palvelujen ostot	-55 964	-81 592	-71 813		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 132	-3 700	-2 700		
Muut toimintamenot	-23 823	-25 212	-24 755		
PROJEKTIT, josta	-1 257 694	-601 475	-601 675	-600	-600
Henkilöstömenot	-757 080	-367 347	-397 012		
Palvelujen ostot	-438 473	-204 964	-130 938		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-16 603	0	0		
Muut toimintamenot	-45 538	-29 164	-73 725		
RAHASTOT, josta	-165 565	-264 807	-264 807	-265	-265
Palvelujen ostot	0	0	0		
Avustukset	-165 565	-264 807	-264 807		
TOIMINTAMENOT YHTEENSÄ	-4 034 398	-3 683 472	-3 690 266	-3 683	-3 683
TOIMINTAKATE	335 351	-1 050	-1 050	-10	-10
RAHOITUSTULOT JA -MENOT					
LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0		
TOIMISTO	-2 768	1 050	1 050	1	1
Korkotulot	380	150	150	150	150
Muut rahoitustulot	113	1 000	1 000	1 000	1 000
Korkomenot	0	-100	-100	-100	-100
Muut rahoitusmenot	-3 261	0	0	0	0
RAKENNERAHASTO	0	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	0	0	0		
PROJEKTIT	-51	0	0	0	0
Muut rahoitusmenot	-51	0	0		
RAHASTOT	0	0	0	0	0
Korkotulot	0	0	0		
Muut rahoitusmenot	0	0	0		

	TP 2022	TA 2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
				1 000 €	1 000 €
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	332 532	0	0	-9	-9
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	-99 242				
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	233 290	0	0	-9	-9
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT					
Toimintakate % (100 * Toimintakate/Toimintatuotot)	7,67	-0,03	-0,03	-0,27	-0,27
Vuosikate / Poistot % (Liitolla ei ole poistoja)					
Taseen kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 450	1 218	1 218	1 209	1 200

Tuloslaskelmaosa/koko liitto

	TP 2022	TA2023	TAE 2024	TS 2025	TS 2026
				1 000 €	1 000 €
TOIMINTATULOT	4 369 750	3 682 422	3 689 216	3 673	3 673
Myyntitulot	2 691 686	2 691 686	2 691 686		
Tuet ja avustukset	1 671 987	989 806	987 530		
Muut toimintatulot	6 077	930	10 000		
TOIMINTAMENOT	-4 034 399	-3 683 472	-3 690 266	-3 683	-3 683
Henkilöstömenot	-2 602 133	-2 295 197	-2 433 675		
Palvelujen ostot	-993 402	-839 546	-690 371		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-87 471	-75 513	-21 600		
Avustukset	-168 665	-267 907	-267 907		
Muut toimintakulut	-182 727	-205 309	-276 713		
TOIMINTAKATE	335 351	-1 050	-1 050	-10	-10
RAHOITUSTULOT JA -MENOT	-2 819	1 050	1 050	1	1
Korkotulot	380	150	150		
Muut rahoitustulot	113	1 000	1 000		
Korkomenot	0	-100	-100		
Muut rahoitusmenot	-3 312	0	0		
VUOSIKATE / TILIKAUDEN TULOS	332 532	0	0	-9	-9
Siirto / Pohjois-Savon kehittämisrahasto	-99 242	0	0	0	0
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	233 290	0	0	-9	-9
TAVOITTEET JA TUNNUSLUVUT					
Toimintakate % (100 * Toimintakate/Toimintatuotot)	7,67	-0,03	-0,03	-0,27	-0,27
Vuosikate / Poistot % (Liitolla ei ole poistoja)					
Taseen kertynyt ylijäämä, 1000 €	1 450	1 218	1 218	1 209	1 200

Talousarvion ja taloussuunnitelman rahoitusosa

	TP 2022	TA2023	TA2023	TS 2025	TS 2026
				1 000 €	1 000 €
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	332 532	0	0	-9	-9
Rahoituksen rahavirta					
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	332 532	0	0	-9	-9

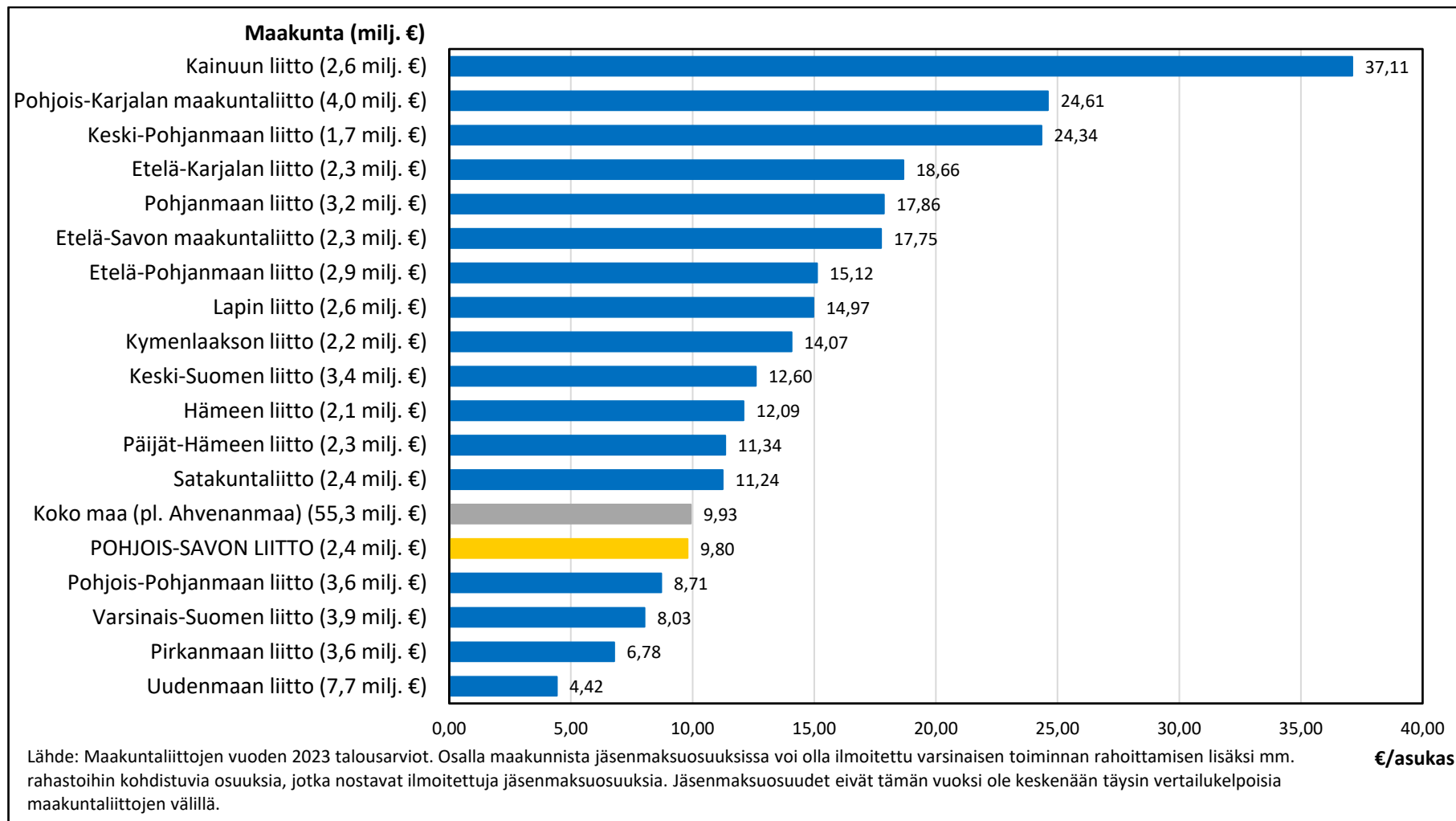

Jäsenkuntien maksuosuusarviot vuodelle 2024

Kunta	Maksuunpantua kunnallisveroa vastaava verotettava tulo (euroa), verovuosi 2021	Jako-osuus %	Varsinainen toiminta Maksuosuus 2024, arvio €	Pohjois-Savon kehittämisrahasto Maksuosuus 2024, arvio €
Iisalmi	332 776 729	8,17	198 209,47	21 627,47
Joroinen	73 356 055	1,80	43 692,55	4 767,48
Kaavi	34 990 915	0,86	20 841,39	2 274,09
Keitele	29 383 112	0,72	17 501,26	1 909,64
Kiuruvesi	98 556 198	2,42	58 702,34	6 405,26
Kuopio	2 121 020 937	52,06	1 263 328,82	137 847,13
Lapinlahti	129 932 817	3,19	77 390,97	8 444,46
Leppävirta	150 807 975	3,70	89 824,70	9 801,15
Pielavesi	50 730 920	1,25	30 216,50	3 297,05
Rautalampi	40 682 135	1,00	24 231,21	2 643,97
Rautavaara	17 337 245	0,43	10 326,46	1 126,76
Siilinjärvi	381 596 163	9,37	227 287,44	24 800,29
Sonkajärvi	48 983 821	1,20	29 175,89	3 183,50
Suonenjoki	98 760 988	2,42	58 824,31	6 418,57
Tervo	18 792 611	0,46	11 193,31	1 221,35
Tuusniemi	30 565 411	0,75	18 205,46	1 986,47
Varkaus	343 801 793	8,44	204 776,25	22 344,00
Vesanto	23 984 286	0,59	14 285,59	1 558,76
Vieremä	<u>48 461 977</u>	<u>1,19</u>	<u>28 865,07</u>	<u>3 149,59</u>
Pohjois-Savo	4 074 522 089	100,00	2 426 879,00	264 807,00

Varsinaisen toiminnan ja Pohjois-Savon kehittämisrahaston maksuosuudet määräytyvät samalla periaatteella.

Lopulliset maksuosuudet määräytyvät vuoden 2022 verotustietojen valmistuttua syksyllä 2023, jolloin kuntakohtaisiin osuuksiin saattaa tulla muutoksia.

Liite 1. Maakuntien liittojen jäsenkuntien maksuosuudet, talousarvio v. 2023

SÄHKÖISESTI ALLEKIRJOITETTU

Katja Laakko, Hallinnon suunnittelija 28.9.2023